

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta
Katedra správního práva a finančního práva

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertantky: Mgr. Eva Balounová, LL.M.

Téma práce: Právní úprava ochrany klimatu v návaznosti na Pařížskou dohodu

Rozsah práce: 597 557 znaků včetně mezer

Datum odevzdání práce: 17. 6. 2019

I. Téma, koncepce, použité metody

Autorka předložené disertační práce si zvolila téma ochrany klimatu, které je velmi aktuální a odborně náročné, především pro svoji komplexnost. Odborné literatury v českém jazyce věnující se právním aspektům klimatických změn, ať již na mezinárodní, unijní nebo vnitrostátní úrovni je relativně málo, proto oceňuji, že si autorka právě toto téma zvolila pro účely své disertační práce. Na druhou stranu je potřeba vytknout poněkud zavádějící a ne úplně vhodný název práce, který zní „Právní úprava ochrany klimatu v návaznosti na Pařížskou dohodu“.

Z názvu práce nevyplývá výslovně, na jakou právní úpravu je zaměřena a autorka se ani v úvodu nevěnuje přesvědčivému zdůvodnění, proč zvolila pouze právní úpravu mezinárodní a unijní, nikoli však vnitrostátní. Zvolené téma práci předurčuje k popisnému zpracování, a výsledná práce tomu svou koncepcí a nastaveným výzkumným rámcem bohužel odpovídá.

Přestože autorka na str. 6 uvádí, že hlavním cílem je „podrobná analýza ... právních nástrojů přijatých v období po Pařížské dohodě a rozbor, zda tyto nástroje směřují k cílům vyjádřeným v Pařížské dohodě“, práce se omezila spíše na popis, než na skutečnou analýzu, a věnuje se pouze právním předpisům, nikoli celé škále právních nástrojů.

II. Formální stránka práce a práce se zdroji

Z formálního hlediska splňuje předložená práce požadavky kladené na tento typ kvalifikační práce vnitřními předpisy UK a PF UK. Z jazykového a stylistického hlediska je práce pečlivě zpracována, překlepy se objevují jen výjimečně.

Co se týče práce se zdroji, má disertační práce rezervy. Její popisné zaměření umožnilo autorce na poměrně velkém rozsahu práce vycházet pouze z textu právních předpisů a jiných oficiálních dokumentů. Z oblasti mezinárodního práva životního prostředí je v převážné míře odkazováno na kolektivní monografii, která byla vydána před 15 lety! Téma klimatických změn prošlo za tu dobu takovým dynamickým vývojem, že stálo za to vyhledat si a vycházet z aktuálnějších zdrojů, byť zahraničních, pokud nejsou v českém jazyce dostupné. V okruhu použité literatury postrádám více odborných, zejména zahraničních článků, které by autorce poskytl ve větší míře kriticko-analytický pohled na zvolené téma.

Disertační práce obsahuje celkem 485 poznámek pod čarou, které jsou až na výjimky zpracovány pečlivě a v souladu s citační normou. Touto výjimkou jsou citace kolektivních monografií, u kterých autorka neodkazuje na autory konkrétních částí.

III. Obsahová stránka a její struktura

Disertační práce je rozdělena do pěti kapitol. Kapitoly na sebe logicky navazují. K obsahu disertační práce mám následující připomínky:

- Na str. 31 an. se autorka věnuje obecnému vymezení pramenů mezinárodního práva veřejného a posléze vyjmenovává konkrétní prameny právní úpravy na úseku klimatických změn. U Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu uvádí, že jde o smlouvu multilaterální a univerzální (str. 33). Na více místech práce (např. str. 70 – 72) se pak věnuje Pařížské dohodě a jejímu vztahu k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu. Bylo by vhodnější, kdyby právní povahu a vztah těchto dvou dokumentů jasně uváděla již od počátku. V té souvislosti mě s odkazem na str. 38 napadá otázka, zda lze Rámcovou úmluvu OSN o změně klimatu považovat opravdu za soft law, jak autorka uvádí na str. 38?
- Na str. 35 zmiňuje autorka obyčejové pravidlo „nepoškozování životního prostředí za hranicemi jejich jurisdikce při provádění činností států na jejich vlastním území“ a bez dalšího vysvětlení uvádí, že je toto pravidlo pro mezinárodněprávní ochranu změny klimatu problematické. Odkaz na učebnici z roku 2004 v tomto ohledu není přesvědčivý! Na str. 39 pak toto pravidlo řadí mezi zásady, principy mezinárodního práva životního prostředí. Jakou právní povahu má tzv. no-harm rule? A v čem spočívá jeho problematické uplatnění ve vztahu ke klimatickým změnám?
- Na str. 39 autorka uvádí, že princip předběžné opatrnosti byl v případě mitigace klimatických změn nahrazen principem prevence – je ale cílem, aby byl nahrazen, nebo mají v právní úpravě ochrany klimatu oba tyto principy své místo? Na str. 42 pak opět s odkazem na učebnici z roku 2004 uvádí, že princip předběžné opatrnosti není zásadou mezinárodního práva? Nezměnilo se to za těch 15 let?
- Na str. 39 an. autorka pojednává velmi stručně a bez vazby na klimatické změny o zásadě společného zájmu lidstva. Jaká je relevance této zásady k ochraně klimatu?
- Oceňuji, jak autorka od str. 72 pečlivě rozebírá obsah Pařížské dohody dle anglického originálu a zvolených slovních výrazů.
- Na str. 74 – 75 autorka popisuje princip progresu a požadavek, aby nejvyšší možné ambice. Chybí ale hlubší zamyšlení se nad tím, jak bude nejvyšší ambice posuzována a jak bude její naplnění vymáháno? Na str. 212 a 217 nejprve uvádí, že z Pařížské dohody neplyne právní povinnost reflektovat nejvyšší možné ambice, aby pak zopakovala, že jde o stěžejní ustanovení.
- Na str. 80 uvádí celou řadu kritických názorů ve vztahu k Pařížské dohodě, některé z nich postrádají odkaz na zdroj, jiné bez dalšího vysvětlení autorka prezentuje jako svoje názory.
- Oceňuji snahu zařadit za jednotlivé kapitoly shrnutí, ale rozsahem jsou to v podstatě další kapitoly, ve kterých se jen dlouze opakuje to, co už bylo řešeno.
- V práci postrádám více případů klimatické litigace, postrádám také zmínku o možné roli Aarhuské úmluvy.

IV. Závěrečné vyjádření k práci

Předložená disertační práce Mgr. Evy Balounové, LL.M. splňuje požadavky na disertační práci z doktorského studijního oboru Právo životního prostředí na PF UK. Autorka v ní v zásadě naplnila cíle, které si v úvodu stanovila a prokázala schopnost samostatného zpracování odborného tématu na odpovídající jazykové a stylistické úrovni. Disertační práce vyhovuje stanoveným formálním požadavkům. Jejím hlavním nedostatkem je přílišná popisnost, mohla být více analytická a rovněž práce se zdroji mohla být kvalitnější (zejména širší využití dostupných zahraničních zdrojů).

Na základě výše uvedeného práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce. Pro účely ústní obhajoby navrhuji následující otázky a témata:

1. Jaký má Pařížská dohoda systém vymáhání závazků z ní vyplývajících? Jak se budou moct jednotlivci, nevládní organizace, obce či města nebo jiné osoby domáhat splnění vnitrostátně stanovených příspěvků?
2. Jaký je aktuální vývoj v případě Carvalho a další v. Parlament a Rada? Jakými způsoby by mohla veřejnost přimět EU zavázat se k vyššímu snížení emisí?
3. Zhodnoťte přístup ČR k předcházení klimatickým změnám v návaznosti na ratifikaci Pařížské dohody, zejména v oblasti energetiky.

V Olomouci dne 27. 8. 2019

JUDr. Veronika Tomoszková, Ph.D.